

daaction, som kom frem, er bleven staaende ved at omtale Lehn, Stamhuse og Fideicommissgods, saaledes at en bogstavelig Fortolkning af den omhandlede Paragraph ikke gjør det nødvendigt deri at indbefatte Fideicommisscapitaler. — Det er en beffeden Stilling, der er indtaget af det Lovforslag, med hvilket det ærede Thing idag skal beffæstige sig; det er efter min Mening et Skridt, der er saa beffedent, at det netop af den Grund lader Meget tilbage at ønske. I Grundloven findes der en Bestemmelse om, at det skal bestemmes ved Lov, hvorledes Lehn, Stamhuse og Fideicommissgodsfer kunne overgaae til fri Eiendom, men Tanken har aldeles utvivlsomt været den, at det ved Lov skulde fastsættes, hvorledes de skulde overgaae til fri Eiendom; thi forinden Grundloven eksisterede, gjaldt der jo en administrativ Praxis, ifølge hvilken Besidderne af Fideicommissgodsfer ad Bevillingsveien kunde opnaae, at deres Godsfer overgik til Fideicommisscapitaler, saaledes at altsaa Grundlovens Bud, hvis vi vilde holde fast ved den første Fortolkning, ikke skulde indeholde Mere, end at, hvad der tidligere kunde ordnes ad Bevillingsveien, nu kunde ordnes ved Lov, eller at een formel Fremgangsmaade skulde afløses af en anden. Det synes mig ikke rimeligt, at Grundloven skulde have optaget noget saa Uvæsentligt, som det forekommer mig at være, om disse Godsfer skulde kunne overgaae til fri Eiendom ifølge Bevilling eller ifølge Lov. Smidlertid er det dertil, at det foreliggende Lovforslag indskrænker sig; thi det gaaer ikke ud paa at tvinge Besidderne af Fideicommissgodsfer til at lade disse gaae over til fri Eiendom; det giver kun Tilladelse dertil, og det første Spørgsmaal, som frembyder sig, er da, om det er rimeligt, at Lovforslaget vil faae praktisk Betydning, om Besidderne eller Eierne af saadanne Godsfer, der ikke have benyttet den Afgang, de have havt til ad Bevillingsveien at faae deres Godsfer forandrede til fri Eiendom, med nogen Sandsynlighed ville benytte den Afgang, Loven byder. Derom vilde der, synes jeg, kun kunne være Tale, dersom Loven tilbød disse Eiere saadanne Fordele, som de hidtil ikke kunde have opnaaet ad Bevillingsveien; dersom den stillede dem

Fordele i Udsigt ved at benytte Loven, som de ikke have efter den nuværende Tilstand. Det er altsaa dette Spørgsmaal, jeg først skal tillade mig at omtale. Det er da klart, at den Godseier, som vil benytte Loven, kan gaae en dobbelt Vej, hvilket ogsaa er forudsat i Lovforslaget. Han vil nemlig enten kunne afløse de fideicommissariske Baand, men beholde Godset som fri Eiendom, eller han kan benytte Conjunctionerne til at bortselge Godset, saaledes at han udtræder af enhver Forbindelse med samme. Jeg skal tillade mig at undersøge disse 2 Eventualiteter. Dersom Godseieren beslutter sig til at beholde Godset, hvorledes vil hans Stilling da blive efter det foreliggende Lovforslag? Lad os sætte, at Godset har en Værdi af 1 Million Rigsdaler, saa ville de 5 pCt., om hvilke Lovforslaget taler, udgjøre 50,000 Rigsdaler. Det er den øieblikkelige Fordeel for Godseieren, men han skal dernæst forrente og afdrage det Resterende af Godsets Taxationsværdi, altsaa 950,000 Rdl. Forrentningen trykker ham ikke, thi han forrenter til sig selv; men Afdragene 2 pCt. skulde indbetales til Justitsministeriet, og Følgen heraf bliver altsaa, at han det første Aar efter Overtagelsen skal indbetale 2 pCt. af 950,000 Rdl. eller 19,000 Rdl. til Justitsministeriet. Disse Afdrag falde ganske vist i Aarenes Løb, men det er aldeles klart, at Benyttelsen af denne Lov vil for den Godseier, der vil beholde Godset, medføre en meget betydelig Mindreindtægt i en Række af Aar. Antager man, at han, forinden han benytter Loven, faaer et Udbytte af Godset, som kan regnes til 4 pCt. eller 40,000 Rdl. om Aaret, vil han efterat have benyttet Loven ganske vist strax faae 50,000 Rdl., men af den aarlige Indtægt af 40,000 Rdl. maa han i det første Aar afgive 19,000 Rdl. til Justitsministeriet, hvorved hans Indtægt reduceres til 21,000 Rdl. Dernæst troer jeg heller ikke, at det er en saa overordentlig stor Fristelse at være fri Eier af et Gods til en Værdi af 1 Million Rdl., naar det er behæftet med 950,000 Rdl., thi dersom der kom dalende Conjunctioner, dalende Priser, var det under saadanne Forhold meget muligt, at den Godseier, som havde benyttet